

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) โดยศึกษาการปฏิบัติการจ่ายยาของบุคลากรร้านยา และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติการจ่ายยาของบุคลากรร้านยา ซึ่งได้แก่ ความรู้ ประสบการณ์การทำงานในร้านขายยา การแสวงหาความรู้ ความคิดเห็นของบุคลากรในการให้บริการ และปัจจัยจากผู้รับบริการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

บุคลากรร้านยาแผนปัจจุบันเฉพาะยาบรรจสุเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตรายหรือยาควบคุมพิเศษ ทั้งหมดในอำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี จำนวน 11 ร้าน

2. กลุ่มตัวอย่าง

บุคลากรร้านยาแผนปัจจุบันเฉพาะยาบรรจสุเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตรายหรือยาควบคุมพิเศษ ในอำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี จำนวน 9 ร้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งมีดังนี้

1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม มี 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานในร้านขายยาและการแสวงหาความรู้

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเฉพาะ เป็นแบบทดสอบความรู้ในเรื่องอาการของโรคและยาที่ใช้ เพื่อการรักษาขั้นปฐมภูมิ โดยพิจารณาจากประเภทยาที่ถูกใช้มากที่สุด ได้แก่ ยาระบบทางเดินอาหารและระบบทางเดินหายใจ (สำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐาน, 2538, หน้า 7) ลักษณะของแบบทดสอบเป็นชนิดเลือกตอบ มีคำตอบให้เลือกตอบ 4 คำตอบ การให้คะแนน ถ้าตอบถูกได้หนึ่งคะแนน ตอบผิดศูนย์คะแนน

2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การสังเกตการปฏิบัติการจ่ายยาแต่ละร้านขายยาเป็นเวลา 2 วันในขั้นตอน ดังต่อไปนี้ การซักถามอาการก่อนจ่ายยา การเลือกยาที่เหมาะสมกับอาการ การจ่ายยาในขนาดที่ ถูกต้องและปลอดภัย การแนะนำวิธีการใช้ยาและการปฏิบัติในการดูแลตนเอง โดยผู้ศึกษาเป็น ส่วนหนึ่งในร้านขายยาพร้อมทั้งสังเกตการปฏิบัติของผู้ขายโดยใช้แบบตรวจสอบรายการ

2.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลในการปฏิบัติการจ่ายยา สำหรับเป็นข้อมูลประกอบการสังเกต

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เป็นการหาคุณภาพเครื่องมือแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเภสัชกรรมชุมชนจำนวน 4 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมและ ความถูกต้องของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ หลังจากนั้นผู้ศึกษานำมาปรับปรุงความถูกต้องตาม ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรง ตามเนื้อหาและได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วทดลองใช้กับบุคลากรร้านขายยาแผนปัจจุบันเฉพาะ ยาบรรจุเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตรายหรือยาควบคุมพิเศษในอำเภอเมืองและอำเภอโคกสำโรง จังหวัด ลพบุรี ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 19 คน นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามมาหา ความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรคูเดอริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson, KR-20) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.71

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงฝ่ายเกษตรกรรมสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรีเพื่อขอทดสอบการใช้เครื่องมือและถึงฝ่ายนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดลพบุรีเพื่อขอเก็บข้อมูล
2. ข้อมูลเชิงปริมาณรวบรวมจากแบบสอบถามที่ทดสอบความรู้บุคลากรร้านยาแผนปัจจุบันเฉพาะยาบรรจุเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตรายหรือยาควบคุมพิเศษ
3. ข้อมูลเชิงคุณภาพเรื่องการปฏิบัติการจ่ายยาและปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติ รวบรวมจากบันทึกการสัมภาษณ์ เหน็บบันทึกเสียง ร่วมกับการสังเกตการกระทำที่เกิดขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แสดงข้อมูลเชิงปริมาณ โดยแจกแจงความถี่
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาแยกแยะตามประเด็น รวมทั้งความเชื่อมโยงของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม การสังเกต และการสัมภาษณ์

สถานที่ดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล

ร้านขายยาแผนปัจจุบันเฉพาะยาบรรจุเสร็จที่ไม่ใช่ยาอันตรายหรือยาควบคุมพิเศษในอำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี